

สรุปผลกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ตามทีสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และกำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย โดยมอบหมายให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่มีศักยภาพเป็นแกนนำในการสร้างกลุ่ม มีการจัดเวทีแบบมีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจกับแกนนำกลุ่มให้กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพ (จุดแข็ง จุดอ่อน) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาในการประกอบอาชีพ โดยให้กลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และนำเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามกิจกรรมที่ระบุไว้ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มซึ่งมีกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๗๖ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ จำนวน ๑๗ กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๐ กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรภาคกลาง จำนวน ๒๕ กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ จำนวน ๑๔ กลุ่ม โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. การจำแนกกลุ่มเกษตรกรตามแผนปฏิบัติการที่ขอรับการสนับสนุน จากกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ๗๖ กลุ่ม ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรสามารถมีแผนปฏิบัติการได้มากกว่าหนึ่งแผน

๑.๑ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนพัฒนาบุคลากรและกลุ่ม มีจำนวน ๗๑ กลุ่ม

๑.๒ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนพัฒนาการผลิต/การแปรรูป/เทคโนโลยี มีจำนวน ๕๗ กลุ่ม

๑.๓ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนการตลาด มีจำนวน ๕๐ กลุ่ม

๑.๔ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนสืบค้น/พัฒนา/ถ่ายทอดภูมิปัญญา มีจำนวน ๓๓ กลุ่ม

๑.๕ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนการเงิน มีจำนวน ๓๑ กลุ่ม

๑.๖ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนการเชื่อมโยงการผลิตกับการท่องเที่ยว มีจำนวน ๒๗ กลุ่ม

๑.๗ กลุ่มเกษตรกรที่มีแผนอื่น ๆ มีจำนวน ๖ กลุ่ม

๒. การจำแนกกลุ่มเกษตรกรตามหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน จากกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ๗๖ กลุ่ม

๒.๑ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีจำนวน ๔๑ กลุ่ม

๒.๒ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ศูนย์ขยายพันธุ์พืช ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานพลังงานจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลตำบล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีจำนวน ๓๕ กลุ่ม

๓. แผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

๓.๑ ภาคเหนือ : มีกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย
ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๑๗ กลุ่ม สำหรับแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรสามารถจำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

๓.๑.๑ แผนพัฒนาบุคลากรและกลุ่ม จำนวน ๑๖ แผน

๓.๑.๒ แผนพัฒนาการผลิต/การแปรรูป/เทคโนโลยี จำนวน ๑๒ แผน

๓.๑.๓ แผนการตลาด จำนวน ๑๒ แผน

๓.๑.๔ แผนสืบค้น/พัฒนา/ถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน ๑๐ แผน

๓.๑.๕ แผนการเงิน จำนวน ๖ แผน

๓.๑.๖ แผนการเชื่อมโยงการผลิตกับการท่องเที่ยว จำนวน ๔ แผน

๓.๑.๗ แผนอื่น ๆ จำนวน ๒ แผน

สรุปแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ประกอบด้วย ฝึกอบรมการทำ
เกษตรอินทรีย์ ฝึกอบรมการทำเกษตรปลอดภัย ฝึกอบรมการจัดการดินและปุ๋ย ฝึกอบรมการวิเคราะห์คุณภาพดิน
ฝึกอบรมการปลูกผักอินทรีย์ ฝึกอบรมการเพาะขยายกล้าพันธุ์พืชผัก ฝึกอบรมการป้องกันโรคพืชและการกำจัด
ศัตรูพืช ฝึกอบรมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ฝึกอบรมการทำสารชีวภัณฑ์ (ฮอร์โมน) ฝึกอบรมการทำสารชีวภัณฑ์
ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ฝึกอบรมการทำน้ำส้มควันไม้ ฝึกอบรมการทำถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ฝึกอบรม
การใช้สารเคมีที่ปลอดภัย ฝึกอบรมการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ออ. ฝึกอบรมการเพาะพันธุ์ไก่พันธุ์ไข่จากตู้ฟักไข่
ฝึกอบรมการเพาะเห็ด ฝึกอบรมการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อการตลาด ฝึกอบรมการสกัดสารสมุนไพร ฝึกอบรม
การแปรรูปข้าวอินทรีย์ ฝึกอบรมการทำแหนมหมู ฝึกอบรมการทำน้ำพริก (น้ำพริกข่า/น้ำพริกลาบ) ฝึกอบรมการแปรรูป
ถั่วลิสง ฝึกอบรมการทำข้าวเม่าหมี/ข้าวป๊อบคอร์น ฝึกอบรมการทำกระเทียมดอง ฝึกอบรมการแปรรูปเห็ด (แหนมเห็ด/
เห็ดหยอง/เห็ดสวรรค์) ฝึกอบรมการแปรรูปสมุนไพร (ผงปรุงรส/ชาสมุนไพร/ลูกประคบ) ฝึกอบรมการแปรรูป
มะขามป้อม (ยาแก้ไอมะขามป้อม/ชามะขามป้อม) ฝึกอบรมการทำแชมพูสมุนไพรอัญชัน ฝึกอบรมการทำครีมนวดผม
ว่านหางจระเข้ ฝึกอบรมการทำน้ำยาล้างจาน ฝึกอบรมการทำน้ำยาล้างห้องน้ำ

การพัฒนายกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรสู่มาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการผลิตทางการเกษตร การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้าง
มูลค่าเพิ่ม การหาช่องทางการตลาดเพิ่มเติม การทำการตลาดออนไลน์ การจัดตั้งร้านจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร
การจัดการแสดงสินค้าและส่งเสริมสินค้าเกษตรในงานต่าง ๆ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การสืบค้นภูมิปัญญา
ท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้การทำเกษตร การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายทอด
ภูมิปัญญาสู่เด็กและเยาวชน การสืบทอดภูมิปัญญาสมุนไพรและการนวดแผนไทย การระดมทุนจากสมาชิก
การหาช่องทางสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่างๆ (หน่วยงานรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) การสร้างร้านกาแฟ
ในชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย

๓.๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : มีกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการ
พัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๒๐ กลุ่ม สำหรับแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรสามารถจำแนก
เป็นประเภทได้ดังนี้

๓.๒.๑ แผนพัฒนาบุคลากรและกลุ่ม จำนวน ๑๙ แผน

๓.๒.๒ แผนพัฒนาการผลิต/การแปรรูป/เทคโนโลยี จำนวน ๑๕ แผน

๓.๒.๓ แผนการตลาด จำนวน ๑๔ แผน

๓.๒.๔ แผนสืบค้น/พัฒนา/ถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน ๗ แผน

๓.๒.๕ แผนการเงิน จำนวน ๘ แผน

๓.๒.๖ แผนการเชื่อมโยงการผลิตกับการท่องเที่ยว จำนวน ๖ แผน

๓.๒.๗ แผนอื่น ๆ จำนวน ๓ แผน

สรุปแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ประกอบด้วย

ฝึกอบรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปรับทัศนคติแนวคิดและพฤติกรรม ฝึกอบรมการพัฒนาพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักภูมิสังคม ฝึกอบรมการพัฒนาจากเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์ ฝึกอบรมการวางแผนการผลิตเพื่อจำหน่ายตลอดปี ฝึกอบรมการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตรระยะปลอดภัย ฝึกอบรมการจัดการดินและปุ๋ย ฝึกอบรมการปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชแต่ละชนิด ฝึกอบรมการปลูกพืชแบบครบวงจร ฝึกอบรมการทำแปลงปลูกผักปลอดสาร ฝึกอบรมการทำโรงเรือนปลูกผักอัจฉริยะ ฝึกอบรมการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ ฝึกอบรมการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ฝึกอบรมการทำสมุนไพรไล่แมลง ฝึกอบรมการขอใบรับรองมาตรฐาน GAP ของพืชผัก ฝึกอบรมเทคโนโลยีการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ ฝึกอบรมการเลี้ยงไก่ไข่ ฝึกอบรมทักษะการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ฝึกอบรมเทคนิคการทำประมง ฝึกอบรมการทำอาหารปลาแบบลดต้นทุน ฝึกอบรมการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ ฝึกอบรมความรู้ด้านสมุนไพร ฝึกอบรมการแปลงต้นแบบพืชสมุนไพร ฝึกอบรมการแปรรูปสมุนไพร ฝึกอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร ฝึกอบรมการแปรรูปข้าว (ข้าวโป่ง/ขนมนางเล็ด) ฝึกอบรมการแปรรูปพืชผัก ฝึกอบรมการแปรรูปอาหารจากปลา ฝึกอบรมการสกัดน้ำมันมะพร้าว/ตะไคร้หอม ฝึกอบรมการใช้พลังงานโซลาร์เซลล์เพื่อการเกษตร ฝึกอบรมการทำโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ ฝึกอบรมการบรรจุข้าวสารเพื่อการค้า ฝึกอบรมทักษะการนวดแผนโบราณ ฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม ฝึกอบรมการวางแผนการตลาด ฝึกอบรมช่องทางการตลาดสมัยใหม่ ฝึกอบรมการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาช่องทางการตลาด การส่งเสริมการขาย การวิเคราะห์ธุรกิจเพื่อทดสอบตลาด การจำหน่ายช่องทางออนไลน์ การจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าเกษตร การพัฒนาตลาดชุมชน การประชาสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงตลาดออนไลน์ การจัดทำบัญชีต้นทุน รายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม การระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่ม การรวบรวมภูมิปัญญาของประชาชนชาวบ้าน การจัดทำป้ายองค์ความรู้ การจัดตั้งธนาคารพันธุ์สมุนไพร การปลูกสมุนไพร ๗ ชนิดในครัวเรือน การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตร การเพิ่มศักยภาพด้านการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเมือง และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๓.๓ ภาคกลาง : มีกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน จำนวน ๒๕ กลุ่ม สำหรับแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรสามารถจำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

๓.๓.๑ แผนพัฒนาบุคลากรและกลุ่ม จำนวน ๒๓ แผน

๓.๓.๒ แผนพัฒนาการผลิต/การแปรรูป/เทคโนโลยี จำนวน ๑๙ แผน

๓.๓.๓ แผนการตลาด จำนวน ๑๔ แผน

๓.๓.๔ แผนสืบค้น/พัฒนา/ถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน ๙ แผน

๓.๓.๕ แผนการเงิน จำนวน ๙ แผน

๓.๓.๖ แผนการเชื่อมโยงการผลิตกับการท่องเที่ยว จำนวน ๖ แผน

๓.๓.๗ แผนอื่น ๆ จำนวน ๑ แผน

สรุปแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ประกอบด้วย ฝึกอบรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ฝึกอบรมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ฝึกอบรมการทำเกษตรอินทรีย์ ฝึกอบรมการทำนาเปียกสลับแห้งแก้งข้าวม ฝึกอบรมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ฝึกอบรมการทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฝึกอบรมการทำปุ๋ยหมักเติมอากาศ ฝึกอบรมการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพแบบแห้ง ฝึกอบรมการทำน้ำหมักสูตรไนโตรเจน ฝึกอบรมการทำสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช (ไตรโคเดอร์มา/บิวเวอร์เรีย/เมธาไรเซียม) ฝึกอบรมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (PM) ฝึกอบรมการปลูกกุยช่าย ฝึกอบรมการเพาะเห็ด ฝึกอบรมการบริหารจัดการวัตถุดิบและการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ ฝึกอบรมการแปรรูปเห็ด ฝึกอบรมการแปรรูปสมุนไพร ฝึกอบรมการจัดทำรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ฝึกอบรมความรู้เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และช่องทางการตลาด

การสร้างตราสัญลักษณ์โลโก้ในการจัดจำหน่ายสินค้า การจัดทำบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การวางแผนการจัดจำหน่าย การออกจำหน่ายตามบูธในงานต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ การวางแผนการเงินของกลุ่ม การระดมทุนจากสมาชิกเพื่อเป็นทุนขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่ม การจัดการรายรับ-รายจ่ายและผลตอบแทนของสมาชิกในกลุ่ม การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นปู่ย่าตายายมาประยุกต์ใช้กับความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การจดบันทึกองค์ความรู้ การวางแผนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การปลูกจิตสำนึกการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้

๓.๔ ภาคใต้ : มีกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๑๔ กลุ่ม สำหรับแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรสามารถจำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

๓.๔.๑ แผนพัฒนาบุคลากรและกลุ่ม จำนวน ๑๓ แผน

๓.๔.๒ แผนพัฒนาการผลิต/การแปรรูป/เทคโนโลยี จำนวน ๑๑ แผน

๓.๔.๓ แผนการตลาด จำนวน ๑๐ แผน

๓.๔.๔ แผนสืบค้น/พัฒนา/ถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน ๗ แผน

๓.๔.๕ แผนการเงิน จำนวน ๘ แผน

๓.๔.๖ แผนการเชื่อมโยงการผลิตกับการท่องเที่ยว จำนวน ๑๑ แผน

สรุปแผนปฏิบัติการของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ประกอบด้วย ฝึกอบรมการพัฒนาเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกอบรมการทำเกษตรอินทรีย์ ฝึกอบรมการปลูกผักอินทรีย์ ฝึกอบรมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช/เมล็ดพันธุ์พืชพื้นบ้าน ฝึกอบรมการทำโรงเรือนปลูกผัก ฝึกอบรมการปลูกผักยกแคร่ ฝึกอบรมการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร ฝึกอบรมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมี ฝึกอบรมการทำดินพร้อมปลูก ฝึกอบรมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ฝึกอบรมการทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อรองกันหลุม ฝึกอบรมการทำปุ๋ยหมักจากมูลสุกร ฝึกอบรมการผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรียและเชื้อราไตรโคเดอร์มา ฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรอย่างมีคุณภาพ ฝึกอบรมความรู้พื้นฐานในการเลี้ยงปลา ฝึกอบรมการทำอาหารปลา/อาหารไก่แบบลดต้นทุน ฝึกอบรมการปลูกสมุนไพรในครัวเรือน ฝึกอบรมการเพาะเห็ดฟาง ฝึกอบรมการใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์แบบเคลื่อนที่ ฝึกอบรมการคงสภาพผักให้สดได้นานในบรรจุภัณฑ์ ฝึกอบรมการแปรรูปเพื่อยืดอายุของสินค้า ฝึกอบรมการทำตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์และถนอมอาหาร ฝึกอบรม

การจัดการวัตถุดิบ ฝึกอบรมการควบคุมการผลิตให้ได้คุณภาพ ฝึกอบรมการตรวจสอบคุณภาพของผลผลิต ฝึกอบรมการแปรรูปปลาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบคุณภาพบรรจุภัณฑ์ของผลผลิตทางการเกษตร ฝึกอบรมการตลาด ฝึกอบรมการจำหน่ายผลผลิตสินค้าเกษตรผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ ฝึกอบรมการจำหน่ายผ่านตลาดออนไลน์ ฝึกอบรมการจัดทำบัญชี ฝึกอบรมการเป็นหมอพื้นบ้าน

การปรับปรุงคุณภาพดินและปุ๋ยให้ได้รับมาตรฐานคุณภาพสินค้า การจัดทำแบบสำรวจเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การจัดทำโลโก้และสติ๊กเกอร์ของกลุ่มสำหรับติดบรรจุภัณฑ์ การวางแผนการตลาด การจัดหาช่องทาง การตลาดให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์ การจัดกิจกรรมแสดงสินค้า (Road Show) การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อช่องทางต่าง ๆ การให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันลงทุนโดยการลงทุนตามข้อตกลงของกลุ่ม การบริหารเงินทุนและการแบ่งผลกำไรจัดสรรคืนให้สมาชิกในกลุ่ม การจัดทำสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม การถ่ายทอดภูมิปัญญาองค์ความรู้ด้านการทำการเกษตร การเปิดเป็นศูนย์เกษตรเชิงท่องเที่ยวด้านเกษตรอินทรีย์ การอนุรักษ์การทำเกษตรผสมผสาน การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกผักสวนครัวรั้วริมเล การเชื่อมโยงกับภาคการท่องเที่ยว การบูรณาการกับภาคการศึกษา การจัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการผลักดันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๔. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่ได้รับการสนับสนุน

๔.๑ ด้านเศรษฐกิจ

๔.๑.๑ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มสามารถลดต้นทุนการผลิตจากการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย มีการปรับปรุงบำรุงดินและบำรุงรักษาพืช โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ/ฮอร์โมนพืช/จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง/สารไล่แมลงชีวภาพที่ผลิตขึ้นเองจากวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชน มีการวางแผนการผลิตในแต่ละรอบ มีการรวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิตและรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย รวมถึงมีการทำบัญชีต้นทุนอาชีพของตนเอง

๔.๑.๒ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน มีการปลูกผักปลอดภัย, ผักอินทรีย์/ผักพื้นบ้าน/สมุนไพร และมีการแปรรูปผลผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

๔.๑.๓ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและมีหนี้สินลดลง โดยมีการรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่สมาชิก มีการวางแผนการผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตของกลุ่ม มีการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างความแตกต่างและความหลากหลายของผลผลิต มีการระดมทุนจากสมาชิก และมีการจัดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม

๔.๑.๔ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มมีการวางแผนการตลาดร่วมกัน ไม่ผลิตสินค้ามากเกินไป เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ทำให้สามารถเข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยการออกบูธจำหน่ายสินค้า รวมถึงมีการขยายตลาดไปยังช่องทางออนไลน์

๔.๒ ด้านสังคม

๔.๒.๑ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มเกิดความสามัคคี มีการนัดหมาย แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ร่วมมือกันในการคิดและปฏิบัติ สร้างการทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือและ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน และมีกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิด ความเข้มแข็ง

๔.๒.๒ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มมีการประชุมร่วมกันเป็นประจำ พร้อมเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม มีการร่วมกันแก้ไขปัญหาและสำรวจความต้องการของสมาชิก มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนพร้อมที่จะเรียนรู้

๔.๒.๓ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ ระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ เนื่องจากในปัจจุบันมีลูกหลานคืนถิ่นกลับมาทำการเกษตรในชุมชน มีการนำ องค์ความรู้ใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตทางการเกษตร การต่อยอด ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาด และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อเผยแพร่ ความรู้ให้แก่คนในชุมชนและภายนอกชุมชน

๔.๒.๔ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และภายนอกชุมชน จนมีสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี จากปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง มีการขึ้นทะเบียนเป็น วิสาหกิจชุมชน และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มเกษตรกรในชุมชนใกล้เคียง

๔.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

๔.๓.๑ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มเห็นความสำคัญถึง ความปลอดภัยด้านอาหาร มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรดินและน้ำ และรณรงค์ลดการเผาและลดการใช้ถุงพลาสติก เพื่อให้คนในชุมชนและเยาวชน รุ่นหลังได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

๔.๓.๒ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มทำการเกษตรที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม โดยการทำการเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย ซึ่งเป็นการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ สารเคมีและยาฆ่าแมลง ตลอดจนกระบวนการผลิต ทำให้สิ่งแวดล้อมและสุขภาพดีขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

๔.๓.๓ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมัก ชีวภาพ/ฮอร์โมนพืช/จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง/สารไล่แมลงชีวภาพ เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี รวมถึงนำความรู้ ในการปรับปรุงบำรุงดินและการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานมาปรับใช้ในการทำการเกษตร

๔.๓.๔ กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มนำวัสดุเหลือใช้จาก ภาคการเกษตรในชุมชนมาแปรรูปให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น นำเศษใบไม้ กิ่งไม้ ขยะในครัวเรือน มาทำเป็นปุ๋ยและ ดินปลูกเพื่อลดการเผาในชุมชนและเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม รวมถึงนำวัสดุอุปกรณ์เก่า ในชุมชนนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

๕. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

จากการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย พบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลัก ๆ ที่กลุ่มเกษตรกรและสมาชิกภายในกลุ่มประสบในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๕.๑ โรคระบาด (ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ COVID-19) สภาพอากาศแล้ง ภัยธรรมชาติ (อุทกภัย) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ทางการเกษตร

๕.๒ ปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายผลผลิตสูงตาม

๕.๓ ขาดแหล่งเงินทุนในการจัดซื้อปัจจัยการผลิต และเครื่องจักรที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่

๕.๔ ขาดความรู้ในเรื่องการรับรองมาตรฐาน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการตลาดออนไลน์

๕.๕ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่ม ยังอยู่ในรูปแบบต่างคนต่างทำ เนื่องจากสมาชิกภายในกลุ่มมีเวลาไม่ตรงกัน

๕.๖ ขาดแรงงานในการผลิต เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

๖. ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

ข้อเสนอแนะจากการสอบถามกลุ่มเกษตรกรและเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด มีดังนี้

๖.๑ ควรมีการประเมินและติดตามการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกร ภายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมภายใต้โครงการฯ เพื่อจะได้ นำผลการประเมินและติดตามที่ได้มาจัดทำเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น รวมถึงสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรมีการตั้งเป้าหมายของกลุ่มและติดตามประเมินผลการดำเนินการของกลุ่ม โดยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มในระยะต่อไป

๖.๒ ส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม การวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงความต้องการลูกค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การตลาดแบบออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงให้คำแนะนำแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพที่มีดอกเบี้ยต่ำให้แก่กลุ่มเกษตรกร

๖.๓ กิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ควรมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีการเพิ่มเป้าหมายกลุ่มเกษตรกรในแต่ละจังหวัด พัฒนาต่อยอดโดยศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center: AIC) และเชื่อมประสานเป็นเครือข่ายกับปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๗.๑ กิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ปรชาญ์ชาวบ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นแนวทางเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ในขั้นที่ ๒ คือ การรวมกลุ่มบนพื้นฐานหลักการพึ่งพาตนเองภายในครัวเรือนได้อย่างเพียงพอแล้ว จึงพัฒนาไปสู่ การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ วางแผนร่วมกันในการดำเนินงาน โดยการระดมทุน แรงงาน และทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนเพื่อการผลิตร่วมกัน จากการดำเนินกิจกรรม การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเดิมมีกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง มีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานที่เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการบูรณาการ กับทุกภาคส่วน แต่กลุ่มเกษตรกรที่เป็นกลุ่มใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นที่จะเข้าสู่ กระบวนการพัฒนา ตามแนวทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ ๒ ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ จึงควรให้ความสำคัญกับศักยภาพและระดับความเข้มแข็งของกลุ่มใหม่ เพื่อที่จะได้พัฒนาตามลำดับขั้น รวมถึงสนับสนุนองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่ม ทั้งนี้ สำหรับการดำเนินงานกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายในปีต่อไป ควรให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรกลุ่มใหม่ที่ เพิ่งเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ ๒ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดการพัฒนา กระบวนการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ก่อให้เกิดความสามัคคีกันภายในชุมชน สามารถพัฒนาผลผลิตที่มี คุณภาพและมีมาตรฐานรองรับ และเตรียมพร้อมเข้าสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืนในอนาคต

๗.๒ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานกลางในการประสาน การดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการรวมกลุ่มและ การสร้างเครือข่าย ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้น จึงควรบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานนอกสังกัด สถานศึกษา และภาคเอกชน ในการสนับสนุนด้านการผลิต การตลาด และเทคโนโลยี เพื่อเป็นการผลักดันและส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรเกิดความเข้มแข็ง และสามารถพัฒนา ผลผลิตจนได้รับมาตรฐานในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จนสามารถจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด ได้เข้าร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๗๖ กลุ่ม มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๔๘๗ คน โดยเป็นกลุ่มเกษตรกรเดิม จำนวน ๑๖ กลุ่ม และเป็นกลุ่มเกษตรกรใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๖๐ กลุ่ม โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ได้พิจารณาคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๖๔ ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการดำเนินการพัฒนากระบวนการกลุ่มซึ่งมีปราชญ์ชาวบ้านให้การรับรองและสนับสนุน โดยมีรายชื่อกลุ่มเกษตรกร ดังนี้

๑. กลุ่มปลูกพืชผักและสมุนไพรตำบลดอนแก้ว	จังหวัดเชียงใหม่	(สมาชิก ๒๑ คน)
๒. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนออมทรัพย์เกษตรทางเลือก บ้านแม่สุรินทร์	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	(สมาชิก ๑๐ คน)
๓. กลุ่มเกษตรปลอดภัยและปศุสัตว์	จังหวัดลำพูน	(สมาชิก ๒๒ คน)
๔. กลุ่มเพาะเห็ดฟางเห็ดนางฟ้าบ้านร่องเห็ดพัฒนา	จังหวัดลำปาง	(สมาชิก ๒๐ คน)
๕. กลุ่มอบรมแปรรูปมะขามป้อม	จังหวัดแพร่	(สมาชิก ๑๐ คน)
๖. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอารมณ์ดี อำเภอเชียงกลาง	จังหวัดน่าน	(สมาชิก ๑๖ คน)
๗. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านฮักฟาร์ม	จังหวัดเชียงราย	(สมาชิก ๒๐ คน)
๘. กลุ่มฝากทำกรีนกรู๊ฟ	จังหวัดอุดรธานี	(สมาชิก ๒๐ คน)
๙. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรปลอดภัย บ้านร่องคู่	จังหวัดพะเยา	(สมาชิก ๒๘ คน)
๑๐. กลุ่มศูนย์เรียนรู้บ้านโคกสลด	จังหวัดพิษณุโลก	(สมาชิก ๒๕ คน)
๑๑. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิต การเกษตรบ้านสายใจไทย	จังหวัดสุโขทัย	(สมาชิก ๘ คน)
๑๒. กลุ่มผู้ปลูกผักบ้านตลุกสัก	จังหวัดตาก	(สมาชิก ๒๓ คน)
๑๓. กลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืน	จังหวัดกำแพงเพชร	(สมาชิก ๑๒ คน)
๑๔. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักบ้านสุขเสถียร	จังหวัดอุทัยธานี	(สมาชิก ๑๘ คน)
๑๕. กลุ่มเกษตรปลอดภัยบ้านคลองแปด	จังหวัดนครสวรรค์	(สมาชิก ๑๔ คน)
๑๖. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริม และผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลหัวไร่	จังหวัดพิจิตร	(สมาชิก ๓๑ คน)
๑๗. กลุ่มปลูกพริกปลอดภัยตำบลวังโบสถ์	จังหวัดเพชรบูรณ์	(สมาชิก ๗ คน)

๑๘. กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านโนนรัง	จังหวัดนครราชสีมา	(สมาชิก ๓๐ คน)
๑๙. กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านสระคูณ	จังหวัดบุรีรัมย์	(สมาชิก ๑๒ คน)
๒๐. กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ไทยวิถีไทย (Thai way Organic Agriculture)	จังหวัดสุรินทร์	(สมาชิก ๒๐ คน)
๒๑. กลุ่มพริกปลอดภัยจากสารพิษบ้านยางน้อย	จังหวัดศรีสะเกษ	(สมาชิก ๒๐ คน)
๒๒. กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ร่วมใจตามรอยพ่อ	จังหวัดอุบลราชธานี	(สมาชิก ๒๒ คน)
๒๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรยั่งยืน บ้านโนนเสลา	จังหวัดชัยภูมิ	(สมาชิก ๒๕ คน)
๒๔. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวอินทรีย์ตำบลสวาท	จังหวัดยโสธร	(สมาชิก ๔๑ คน)
๒๕. กลุ่มแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร บ้านโคกสะอาด	จังหวัดอำนาจเจริญ	(สมาชิก ๓๐ คน)
๒๖. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักสารพิษ บ้านชัยเจริญ	จังหวัดอุดรธานี	(สมาชิก ๓๔ คน)
๒๗. กลุ่มเกษตรกรไถนา	จังหวัดขอนแก่น	(สมาชิก ๑๕ คน)
๒๘. กลุ่มขยายพันธุ์พืชและสมุนไพร	จังหวัดมหาสารคาม	(สมาชิก ๑๑ คน)
๒๙. กลุ่มพัฒนาคุณภาพพันธุ์ข้าว	จังหวัดร้อยเอ็ด	(สมาชิก ๓๕ คน)
๓๐. กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่บ้านโหมน	จังหวัดกาฬสินธุ์	(สมาชิก ๑๐ คน)
๓๑. กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ ตำบลนาขมิ้น	จังหวัดนครพนม	(สมาชิก ๓๑ คน)
๓๒. กลุ่มลุ่มน้ำสงคราม	จังหวัดสกลนคร	(สมาชิก ๓๗ คน)
๓๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน แปรรูปสับปะรดบ้านหนองคอน	จังหวัดหนองคาย	(สมาชิก ๔๒ คน)
๓๔. กลุ่มเกษตรกรผสมผสานตำบลผาน้ำย	จังหวัดเลย	(สมาชิก ๑๕ คน)
๓๕. กลุ่มพืชผักสมุนไพรวิถีไทยบุรี	จังหวัดมุกดาหาร	(สมาชิก ๑๐ คน)
๓๖. กลุ่มบ้านหนองหัวไใหญ่ผักปลอดภัย	จังหวัดหนองบัวลำภู	(สมาชิก ๗ คน)
๓๗. กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านห้วย	จังหวัดบึงกาฬ	(สมาชิก ๑๕ คน)
๓๘. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนทำข้าวตำบลตลาดเกรียบ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	(สมาชิก ๒๕ คน)
๓๙. กลุ่มพัฒนาอาชีพบางบัวทอง	จังหวัดนนทบุรี	(สมาชิก ๑๒ คน)
๔๐. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชมรมเพื่อนปารีชาต ๓๔๕	จังหวัดปทุมธานี	(สมาชิก ๑๐ คน)
๔๑. กลุ่มเกษตรกรกรม่วงหวานร่วมใจ	จังหวัดสระบุรี	(สมาชิก ๑๘ คน)

๔๒. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุรรัตติกาล (ซีพี) ฟาร์มป่าตาล	จังหวัดลพบุรี	(สมาชิก ๑๓ คน)
๔๓. กลุ่มศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านบางไถ่เถื่อน	จังหวัดชัยนาท	(สมาชิก ๑๕ คน)
๔๔. กลุ่มปุ๋ยหมักจากใบไม้และดินผสมพร้อมปลูก ผู้สูงอายุชุมชนวัดเสาชางทอม	จังหวัดสิงห์บุรี	(สมาชิก ๔๐ คน)
๔๕. กลุ่มเกษตรกรแปรรูปอาหารปลอดภัย	จังหวัดอ่างทอง	(สมาชิก ๑๐ คน)
๔๖. กลุ่มสมุนไพรเทพราช	จังหวัดฉะเชิงเทรา	(สมาชิก ๑๐ คน)
๔๗. กลุ่มกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง (คกช.ชลบุรี)	จังหวัดชลบุรี	(สมาชิก ๕๐ คน)
๔๘. กลุ่มเกษตรกรบ้านตรอกไฟไหม้	จังหวัดระยอง	(สมาชิก ๑๐ คน)
๔๙. กลุ่มร่มเย็น	จังหวัดจันทบุรี	(สมาชิก ๑๕ คน)
๕๐. กลุ่มปุ๋ยหมักเติมอากาศ	จังหวัดตราด	(สมาชิก ๑๗ คน)
๕๑. กลุ่มวิถีพอเพียง	จังหวัดปราจีนบุรี	(สมาชิก ๑๐ คน)
๕๒. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอนุรักษ์ดินถิ่นพลังงานยั่งยืน	จังหวัดนครนายก	(สมาชิก ๑๕ คน)
๕๓. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสุขสันต์ บ้านคลองกระแซงเตย	จังหวัดสมุทรปราการ	(สมาชิก ๗ คน)
๕๔. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อนใจเกษตรอินทรีย์	จังหวัดสระแก้ว	(สมาชิก ๒๐ คน)
๕๕. กลุ่มเกษตรสามัคคีตำบลสามง่าม	จังหวัดนครปฐม	(สมาชิก ๑๖ คน)
๕๖. กลุ่มทรัพย์ธรรณี ๓๙	จังหวัดสุพรรณบุรี	(สมาชิก ๗ คน)
๕๗. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านดิ่งแดง	จังหวัดกาญจนบุรี	(สมาชิก ๑๒ คน)
๕๘. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ปากท่อ	จังหวัดราชบุรี	(สมาชิก ๑๐ คน)
๕๙. กลุ่มผักปลอดภัยบ้านหุบกะพง	จังหวัดเพชรบุรี	(สมาชิก ๒๘ คน)
๖๐. กลุ่มเกษตรกรผักกัญช่ายบ้านหนองกา	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	(สมาชิก ๑๕ คน)
๖๑. กลุ่มเย็บกระทงใบตองแห้งตำบลยายแพง	จังหวัดสมุทรสงคราม	(สมาชิก ๓๑ คน)
๖๒. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ตำบลหนองนกไข่	จังหวัดสมุทรสาคร	(สมาชิก ๕๕ คน)
๖๓. กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มเกษตรปลอดภัยตำบลกะรน	จังหวัดภูเก็ต	(สมาชิก ๑๒ คน)
๖๔. กลุ่มเกษตรพอเพียงตำบลอ่าวลึกน้อย	จังหวัดกระบี่	(สมาชิก ๕๐ คน)
๖๕. กลุ่มมะจวนาลีก	จังหวัดนครศรีธรรมราช	(สมาชิก ๑๑ คน)

๖๖. กลุ่มเกษตรยั่งยืน	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	(สมาชิก ๒๐ คน)
๖๗. กลุ่มพืชผักสมุนไพรบ้านทองครก	จังหวัดชุมพร	(สมาชิก ๑๐ คน)
๖๘. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยง สุกรบ้านบางใหญ่ล่าง	จังหวัดระนอง	(สมาชิก ๒๐ คน)
๖๙. กลุ่มปลูกผักไร้สารพิษ	จังหวัดพังงา	(สมาชิก ๙ คน)
๗๐. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกาแฟโรบัสต้า สูตรโบราณบ้านคลองแก้ว	จังหวัดสงขลา	(สมาชิก ๑๑ คน)
๗๑. กลุ่มการเรียนรู้เกษตรผสมผสานปลอดภัย	จังหวัดพัทลุง	(สมาชิก ๗ คน)
๗๒. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ควนปริง	จังหวัดตรัง	(สมาชิก ๑๕ คน)
๗๓. กลุ่มเครือข่ายกาแฟจังหวัดสตูล	จังหวัดสตูล	(สมาชิก ๑๒ คน)
๗๔. กลุ่มศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านทุ่งเหรียญ	จังหวัดยะลา	(สมาชิก ๓๕ คน)
๗๕. กลุ่มเกษตรกรกรพืชผสมผสาน	จังหวัดนราธิวาส	(สมาชิก ๑๒ คน)
๗๖. กลุ่มเกษตรกรกรเข้มแข็ง	จังหวัดปัตตานี	(สมาชิก ๒๕ คน)

ภาพการดำเนินงานกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย
ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

ภาคเหนือ

ภาพการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย

ภาคกลาง

ภาพการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย ภาคใต้

